

XIX. YÜZYIL
OSMANLI DEVLETİ
1792 - 1908

- DAĞILMA -
En Uzun Yüzyıl

Pars

AKADEMİ

SERKAN CENGİZ

1

IV. MUSTAFA
(1807 - 1808)

II. Mahmut
(1808 - 1839)

Abdülmecit
(1839 - 1861)

Abdülaziz
(1861 - 1876)

V. Murat
(1876 - 1876)

II. Abdülhamit
(1876 - 1909)

V. Mehmet (Reşat)
(1909 - 1918)

VI. Mehmet (Vahideddin)
(1918 - 1922)

2

XIX. Yüzyıl Osmanlı Devlet Politikası MUAZENE (Denge) POLİTİKASI

Osmanlı 1798 Fransa'nın Mısır'ı işgali sonrası
İngiltere ve **Rusya** ile birlikte hareket etti.
"Düşmanımın düşmanı benim dostumdur."

Şark (Doğu) Meselesi

İlk kez 1815 Viyana kongresinde ifade edildi.

I. Safhası (XIX. yüzyılın ilk yarısı)
"Osmanlı'nın toprak bütünlüğünü korumak"
1815 Viyana Kongresi ile başlar 1878 Berlin
Antlaşmasına kadar devam eder.

II. Safhası (XIX. yüzyılın ikinci yarısı)
"Osmanlı'nın Avrupa'daki topraklarını paylaş-
mak"
1878 Berlin antlaşmasıyla başlar I. Dünya Sava-
şına kadar devam eder.

III. Safhası (XX. Yüzyıl)
"Osmanlı'nın tüm topraklarının paylaşılması"
I. Dünya Savaşı ile başlar ve Lozan'a kadar
devam eder.

Hasta Adam

Rus Çarı I. Nikola tarafından Osmanlı için
kullanılmıştır.

Florans Nigthingale (Lambalı Kadın) 1820 - 1910

1853 - 1856 Kırım Harbi'
nde Osmanlı askerinin
tedavisine yardımcı olan
İngiliz hemşiresidir. İstan-
bul'da Selimiye Kışlasında
yaralıları tedavi etti.

Nene Hatun 1857 - 1955

**1877 - 1878 Osmanlı Rus
Savaşı (93 Harbi)**
sırasında Erzurum'da
Aziziye Savunması' na
katılan, Rus işgaline karşı
Erzurum'daki halk direni-
şinin simgesi hâline gelmiş
Türk kadın kahraman.

Lord Byron 1788 - 1824

Osmanlı Devleti'ne karşı
çıkan **Rum İsyanı'**na
katılmak için (1820 - 1821)
Yunanistan'a gelen
İngiliz şair.

Ali Suavi (1839 - 1878)

- **Muhbir** ve **Ulum** gazetelerinin
yazarlığını yapmıştır.
- Kanuni Esasi'nin ilanı için çalışan
Yeni Osmanlılar örgütünün üyeleri
arasındadır.
- **Din ve devlet işlerinin birbirin-
den ayrılmasını savunur.**
- **Çırağan Vakasında** hayatını
kaybetmiştir. **Sarıklı İhtilalci**
lâkabıyla tanınır.

Ali Paşa 1815 - 1871

**1856 Paris Barış Müzake-
lerinde** Osmanlı'yı temsil
eden baş müzakereci
- **Sadrızam** -
1856 Islahat Fermanı
Ali Paşa tarafından hazır-
lanmıştır.

Çırağan Vakası (20 Mayıs 1878)

20 Mayıs 1878'de gerçekleştirilen, Çı-
rağan Sarayı'nda tutulan eski Osmanlı
padişahlarından V. Murad'ı kurtarıp tek-
rar tahta geçirmek ve...

**II. Abdülhamit'i tahttan indirmek
amacıyla yapılan ihtilâl girişimidir.**

Ali Suavi ve 150 kadar kişi saray
muhfızlarını etkisiz hale getirdi. V. Murat
korkuya kapılıp isyancılarla gitmedi. Be-
şiktaş muhafızı Hasan Paşa kalın sopa
ile Ali Suavi'nin başına vurup öldürdü.

Gazi Osman Paşa 1832 - 1900

93 harbinde (1877 - 1878) Plevne Muharabeleri' ndeki üstün savunmasının ardından Sultan II. Abdulhamid tarafından "Gazi" unvanına layık görülmüş, o günden bugüne Müşir Gazi Osman Paşa olarak da anılan Türk askeri

Arabi Paşa İsyanı 1882

Sultan Abdülaziz Döneminde 1869 Süveyş Kanalının açılmasıyla kurulan **Kanal Şirketi** sayesinde sömürgeci devlet olan İngiltere ve Fransa savaşa gerek olmadan Mısır'ı sömürmeye başladı. Modernleşme yanlısı Mısır Hıdiv'i İsmail Paşa'nın görevden alınıp İngiltere ve Fransa yanlısı Tevfik Paşa'nın atanmasıyla Arap Milliyetçileri **Arabi Paşa** nın etrafında birleşerek ayaklandılar. **1882'de İngilizler bu bahane ile Mısır'ı işgal etti.**

Ahmet Muhtar Paşa 1839 - 1919

93 harbinde (1877 - 1878) Kafkas Cephesi Komutanı, Asker, gökbilimci yazar, eğitimci ve devlet adamıydı. 1912 yılında kısa bir süreyle Osmanlı Devleti'nin sadrazamlığını da yapmıştır. Darüşşafaka Cemiyeti'nin kurucularındandır. Girit'te asillerle Osmanlı adına **Halepa Fermanı** 'nı imzaladı.

Keçecizade Fuat Paşa 1814 - 1868

Sultan Abdülaziz Döneminde iki kez sadrazamlık yaptı. **1853 - 1856 Kırım Harbinde Hariciye Nazırlığı** yaptı.

1860 Suriye ayaklanması çözümü için Sam Valiliğine atandı. Eski Sam Valisi Ahmet Paşa'yı idam ettirdi.

Cidde Olayları 15 Temmuz 1858

1856 Islahat Fermanı'nın ilanı sonrasında bölgedeki Maruniler (Hıristiyan halk) teşkilatlanmaya başladı. Bölgedeki Müslümanlar bu duruma tepki gösterdi. İngiltere ve Fransa'da **Dürziler (Şii Meşrepli)** ve **Maruniler (Hıristiyanlar)** arasında kışkırtıcı rol oynayarak olayların büyümesine neden oldular. Fransız ve İngiliz konsolosunun kendi uyruklarına koruması sırasında öldürülmesi olayların büyümesine neden oldular.

Suriye Ayaklanması 1860 - 1861

Cidde'deki Dürzi ve Maruni çatışması Şam'a sıçradı. Oalylar büyüdü. Şam Valisi Ahmet Paşa olayları bastıramadı. Bölgeye **Fuat Paşa** atandı. Fuat Paşa Dürzileri cezalandırdı. 56 kişiyi idam ettirdi. Ayaklanmalara katılan 111 askeri kurşuna dizdirdi. Şam Valisi Ahmet Paşa'yı idam ettirdi.

Fuat Paşa bu olaylardan sonra;

"Ben ömrümde bir tavuk kesmemiş ve bir kuş vurmamış iken cenabı Hak bakınız nelere alet etti" diyerek üzüntüsünü belirttiği rivayet edilir.

Lübnan Problemi 8 Ağustos 1860

Fuat Paşa Dürzülerin isyanlarını bastıracağı halde Fransa, 8 Ağustos 1860'da Lübnan'a asker çıkardı ve Fuad Paşa'nın Dürzilere karşı kesin harekete geçmesini istedi. Durumun ciddiyetini bilen Fuat Paşa, Fransızların Marunilerin intikamını alacağını düşünerek, Dürzilere karşı harekete geçmedi. Diğer taraftan Dürzi reislerinin kendiliğinden teslim olmaları Fuat Paşa'yı zor durumdan kurtardı.

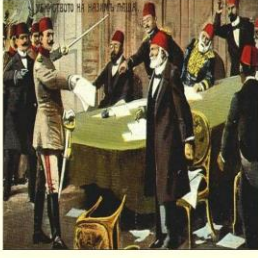

Suriye Ayaklanması ve Lübnan Probleminde Islahat Fermanına bir tepki yoktur. Olaylarda Dürzü ve Maruni çatışması etkilidir.

Lübnan Nizamnamesi (9 Haziran 1861)

Lübnan Olaylarının İngiltere, Fransa, Avusturya, Rusya ve Prusya temsilcileri ile Osmanlı Devleti'nin temsilcilerinden kurulu bir komisyonda görüşülmesine karar verildi. Komisyonda yapılan görüşmeler sonunda, Lübnan'da tek bir kaymakamlık kurulmasına ve kaymakamın Hıristiyanlardan seçilmesine karar verildi ve karar, 9 Haziran 1861 Lübnan Nizamnamesi adı altında imzalandı.

Kuleli Vakası 14 Eylül 1859

Fedailer Cemiyeti' nin **Abdülmecit'i** devirip **Abdülaziz'i** tahta çıkarmak için Kılıç Paşa Cami'nde toplantı halindeyken baskın yapılarak cemiyetin ileri gelenleri tutuklandı. Mahkemelerin verdiği ölüm cezaları kürek mahkumluğuna çevrildi. Yargılamalar...

Kuleli Kışlasında yapıldığı için tarihi **Kuleli Vakası** olarak geçti.

Halepa Fermanı 12 Ekim 1878

Girit Rumlarının 1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nı fırsat bilerek ayaklanmak istemiştir. Hareketlenmeleri engellemek için Girit Valisinin Hıristiyan olması ve 5 yıl için büyük devletlerin onayıyla tayin edilmesinde anlaşılmıştır

Ferman'ı Osmanlı Devleti adına asillerle imzalayan **olağan üstü komser** statüsüyle Girit'e giden **Gazi Ahmet Muhtar Paşa'**dır.
Atanan İlk Vali Fotiyadi Paşa

Girit İsyanı (XIX. Yüzyıl)

Girit'in Rum asıllı halkı Yunan isyanı sonrası Yunanistan'a bağlanmak için 1821 ve 1830'da ayaklandılarsa da Kavalalı Mehmet Ali Paşa isyanları bastırdı. 1841 isyanını ise Mustafa Nail Paşa kolaylıkla bastırdı. 1866'dan 93 harbine kadar Girit halkı ciddi haklar elde etti. 93 Harbi sonrası **12 Ekim 1878 Halepa Fermanı** ile Girit'e Hıristiyan vali atandı. Adada Yunanlıların Etniki Eteryaya ile adada çete faaliyetleri sonucu Osmanlı Yunanistan'la...

1897 Dömeke Meydan Savaşı'ni yaptı. Savaş zaferle sonuçlandı. İngiltere, Fransa, İtalya ve Rusya'nın himayesinde yönetim kuruldu. **1897'de İstanbul Antlaşması ile Girit'e özerklik verildi.** **Prens Yorgi** Vali olarak atandı **Enosis'e** zemin hazırlandı. 1908'de Avusturya'nın Bosna-Hersek'i işgal etmesini fırsat bilip Girit'in Yunanistan'a bağlandığını açıkladılar.

14 Kasım 1913 Atina Antlaşması ile Osmanlı, Girit'in Yunanistan'a ait olduğunu kabul etti.

Dömeke Meydan Savaşı 17 Nisan - 19 Mayıs 1897

Adada Yunanlıların Etniki Eteryaya ile adada çete faaliyetleri sonucu 1500 kişilik askerî birlikle adayı işgal ettiler. **Ethem Paşa** komutasındaki Osmanlı ordusu Makedonya ve Alasonya üzerinden Yunanlıları yendi. Atina'ya doğru ilerlemeye başladı. Batılı devletler müdahalesi, Rusya'nın Erzurum'u işgal etmekle tehdit etmesi üzerine Osmanlı geri adım attı. **Yunanistan 4 Milyon savaş tazminatı ödemeyi kabul etti, Osmanlı Girit'e Özerklik verdi.**

Ordu'da Alman etkisiyle yapılan modernize çalışmaları ilk etkisini gösterdi
Von der Goltz

Ahmed Cevdet Paşa 1822 - 1895

- Bilim adamı, tarihçi, hukukçu, şairdir.
- **Tarihi Cevdet** 16 ciltlik dev eseridir.
- Tarihi Cevdet'i **Sultan Abdülmecit'e** sunmuştur.
- İlk Türk Kadın Romancı **Fatma Aliye Hanım** babasıdır.

- Encümen-i Daniş'in asil üyesidir.
- Türk dilinin Türkçe yazılmış ilk dil bilgisi kitabı kabul edilen **Kavâi'd-i Osmaniyye**'nin yazarıdır.
- Osmanlının Medeni Kanunu olarak kabul edilen **Mecelle**"nin yazarıdır.
- **Kıyas-ı Enbiya** ve **Tevarih-i Hulefa** Peygamberlerden, halifelerden, II. Murata kadar Osmanlı Padişahlarından bahseder.
- **1874'te Ceride-i Mehakim** yayımladı **ilk hukuk gazetesi**
- **1874'te Düstur** yayımladı. Devlet kanunlarının yayımlandığı gazete. **Bugünün resmi gazetesi**

Fatma Aliye Topuz 1862 - 1936

- **İlk Türk Kadın Romancıdır.**

- Zafer Hanım'ın 1877 yılında yayımladığı **Aşk-ı Vatan** adlı bir roman mevcutsa da yazarın tek romanı olduğu için Zafer Hanım değil, beş roman yayımlayan **Fatma Aliye Hanım** ilk romancı ünvanını almıştı.

- **Terakk-i Muhadderat (Kadınların Yükselişi)**'in yazarıdır. (**İlk Kadın Dergisi**)

- **Kadınlara Mahsus Gazete** 'nin kurucusudur.
- 1892'de **Nisvan-ı İslam** adlı eserinde Avrupa'lı kadınlara İslamda kadını anlatmıştır.
- Günümüzde **50 TL'nin arkasındaki resim** ona aittir.

Koca Mustafa Reşit Paşa (1800 - 1858)

- Abdülmecit döneminde sadrazamlık yapmıştır.
- İngiliz yanlısı politika takip etti.

- **1838 Balta Limanı Sözleşmesi** nin imzalanmasında etkilidir. Bu yüzden ciddi eleştirilere maruz kaldı.

- İnsan hakları, özgürlükler, teknoloji, modern eğitimi ülkesine kazandırmak için hazırladığı...

Tanzimat Fermanı'nı 3 Kasım 1839'da Gülhane Parkı'nda okuyarak reformlar sürecini başlatmıştır.

- **1840 Lonra Antlaşması** ile Mısır Sorunu'nun çözüme kavuşmasında büyük rol oynadı.

- 1851'de Avrupa bilim akademileri örnek alınarak **Encümen-i Daniş** adında kendisinin girişimleri ile bilim ve kültür kurulu oluşturuldu.

- Kırım Savaşı sırasında hariciye nazırı idi. Kendisinin yetiştirdiği **Ali Paşa'nın hazırladığı İslahat Fermanı'**na karşı çıktı.

- Son sadrazamlık döneminde 7 Ocak 1858'de İstanbul'da ölmüştür.

(Ahmet Şefik) Mithat Paşa 1822 - 1884

- Abdülaziz döneminde iki defa sadrazamlık yapmıştır.

- II. Abdülhamit'in tahta geçmesinde belirleyici olmuştur.

- Kanuni Esasi'nin mimarlarından.

- **Menafi Sandıkları, Memleket Sandıkları ve Ziraat Bankası** gibi kurumların kurulmasını sağladı

- **Şuray-ı Devlet (Danıştay)** başkanlığını yaptı. (1868)

- İngiltere'nin yardım edeceğini düşünmüş ülkeyi Rusya ile savaşa sürüklemiştir. (93 Harbi)

- Bu vahim savaş sonrası sürgüne yollanmış. Abdülaziz'e suikast şüphesiyle Yıldız Sarayında yargılanıp idama mahkum edilmiştir.

- Cezası Abdülhamit tarafından Taif'te hapis cezasına çevrilmiş ancak 3 yıl sonra muhafızları tarafından öldürülmüştür. Cinayetin II. Abdülhamit'in emriyle işlendiğinden şüphelenildiği de kesinlikle kanıtlanamamıştır.

9

Kavalalı Mehmet Ali Paşa 1769 - 1849

- Yunanistan'ın Kavala şehrinde doğdu.
- Mısır Valisi olduktan sonra burada güçlü bir yönetim kurmuştur.
- Mekke ve Medine'yi Vahhabiler'den almıştır.
- Mora isyanını seçkin askerleri ile bastırmıştır.

- Mora Valiliğini elde edemeyince ayaklandı. (Mısır Sorunu)

- **Vekayi-i Mısriyye (1829)** Mehmet Ali Paşa'nın çıkardığı

- Mısır'da **İlk Resmi Gazete / İlk Türkçe Gazete**

- **Nizamiye** Mehmet Ali Paşa'nın **Nizam-ı Cedit** ordusundan etkilenerek kurduğu ordu.

- 1849'da Kâhire'de öldü.

Demiryolları

Osmanlı Devleti'nde döşenen ilk demir yolu

**İskenderiye / Kahire
(1854 Abdülmecit)**

Anadolu'da döşenen ilk demir yolu

**Aydın / İzmir Hattı üzerinde
(1860 Abdülmecit - İngiliz Şirketi)**

Osmanlı Devleti'nin kendi döşediği ilk demir yolu

**Haydarpaşa / İzmit Hattı
(1873 Abdülaziz)**

Milli Olimpiyat Cemiyeti (1908)

- Milli Olimpiyat Cemiyetinin kurucusu **Selim Sırrı Tarcan**

- Osmanlı Devleti ilk kez

1912 Stockholm Olimpiyatlarına katıldı.

- Türkiye Cumhuriyeti ilk kez

1924 Paris Olimpiyatlarına katıldı.

10

Sırp İsyanı (1804)

Sebepler

- Sırp'ların Milliyetçilik ve Panslavizm politikalarından etkilenmeleri
- Rusya ve Avusturya'nın kışkırtmaları
- Yeniçerilerin Sırp halkına baskı yapması
- Sırp topraklarının sürekli savaş alanı olması ve Sırp halkının buna tepki göstermesi

Kara Yorgi önderliğinde başlayan isyan ulusal bir isyana dönüşmüştür. Sırp isyanı başlarken Osmanlı-Rus savaşı başlamıştır.

1804 Sırp İsyanı, Fransız ihtilalinin Osmanlıdaki ilk olumsuz etkisidir.

Pars

AKADEMİ

11

Osmanlı Rus Savaşı 1806 - 1812

Sebepler

- Fransa'da 1805'te Napolyon'un imparator olması üzerine İngiltere ve Rusya'nın bu devletlere karşı ittifak kurması
- Fransa'nın da bu devletlere karşı Osmanlı ile ittifak kurması
- Fransa'nın kışkırtması ile Osmanlı'nın Rus taraftarı olan Eflak ve Boğdan Beylerini görevden alması
- Yine Fransa'nın isteği ile Rusya'ya boğazların kapatılması

Rusya 1806'da Eflak'ı işgal etti. Osmanlı ordusu savaşa giderken 1807'de Kabakçı Mustafa Paşa isyanı çıktı. **III. Selim tahttan indirildi** Yerine **IV. Mustafa** geçti.

Osmanlı'da iç olaylar devam ederken Fransa Rusya ile **1807 Tilsit Antlaşması**'ni imzaladı ve taraf değiştirdi. Osmanlı'yı gizlice paylaştılar Daha sonra **1808 Erfrut Antlaşması** yaptılar Fransa Eflak ve Boğdan'ın Rusya'ya katılmasına razı oluyordu.

Yunan İsyanı (1820 - 1821)

Sebepler

- Yunan ve Mora halkının milliyetçilik akımından etkilenmeleri
- Avrupalı devletlerin ve Rusya'nın Yunanistan'ı kışkırtması
- Rumların Bizans'ı yeniden kurmak için 1814'te kurdukları **Filik-i Eterya** 'nın çalışmaları. (Daha sonra Etnik-i Eterya adını aldı.) ve Yunanlılar ile **Megalo İdea** kurma düşünceleri
- Avrupalı devletlerin Yunan uygarlığına hayranlığı (**Filhelenizm**)
- Osmanlı'nın eski güç ve otoritesini kaybetmiş olması

➤ Yunan isyanını 1821'e kadar Mora Valisi **Tepedelenli Ali Paşa** bastırıyordu.

➤ Bu tarihlerde Tepedelenli ile II. Mahmut'un arası açılması nedeniyle Yunan isyanı başladı.

➤ II. Mahmut'un mühürdarı olan Hacet Efendi'nin Tepedelenli ile arası iyi değildi

➤ Hacet Efendi'nin entrikaları sonucu II. Mahmut 1820'de Tepedelenli'yi uzaklaştırdı Bu da yetmedi üzerine ordu gönderdi.

➤ Bunu fırsat bilen Rumlar ayaklandılar.

Rusya ile Fransa'nın yakınlaşması üzerine İngiltere'de Osmanlı'nın yanına geçti. imzalanan **1809 Kale-i Sultaniye Antlaşması** (Çanak-kale Antlaşması) ile barış yaptılar. Fransa, Osmanlıya saldırırsa İngiltere donanmasıyla Osmanlı devletine yardım edecekti. İngiltere özellikle Rusya'nın Akdeniz'e inmesini önlemiş oluyordu.

1807 Tilsit Antlaşması

1808 Erfrut Antlaşması

Fransa / Rusya

1809 Kale-i Sultaniye Antlaşması

Osmanlı / İngiltere

1812 Bükreş Antlaşması

- Beserebya Ruslara bırakıldı.
- Sırbistan'a ayrıcalıklar verildi.
- Prut Nehri iki ülke arasında sınır kabul edildi.
- Eflak ve Boğdan Osmanlı Devletine geri verildi.

Sırp'lar Osmanlıdan ayrıcalık elde eden ilk azınlıktır.

Pars

AKADEMİ

12

Navarin Baskını 20 Ekim 1827

- > **Lord Byron** Rum isyanına destek vermek için İngiltere'den Yunanistan'a gelmiştir. (Şair)
- > **1820 İlk Yunan İsyanı Eflak'** ta çıktı. **Aleksandır İpsilanti** rol oynadı.
- > **1821 İkinci Yunan İsyanı Mora'** da çıktı.
- > Osmanlı isyanı bastıramadı ve bir başka valisinden **Mısır Kavalalı Mehmet Ali Paşa'** dan yardım istedi.
- > Mehmet Ali Paşa **Mora** ve **Girit** valiliklerinin kendisine verilmesi karşılığında isyanları bastırdı.
- > İsyanın bastırılmasıyla **İngiltere** ve **Rusya** doğrudan olaya karıştı. Her iki devlet bağımsız bir Yunanistan devletinin kurulmasına karar verdiler.

- > Bu kararı **Avusturya** reddettiği halde **Fransa** kabul etti. Bunun üzerine **İngiltere, Fransa** ve **Rusya** 'dan oluşan **bağlaşıklar** Osmanlı Devletine bir ultimatom vererek Yunanistan'a bağımsızlık verilmesini istediler.
- > II. Mahmut'un isteklerini reddetmesi üzerine bağlaşık donanması Navarin'deki Osmanlı Donanmasını ateşe verdiler.

1827 Navarin Baskını ile;

Restorasyon Dönemi (1815 - 1827) sona erdi.

Baskının gerçekleşmesinde **Milliyetçilik** etkilidir.

Osmanlı Batı ile olan ilişkilerini kesti. Bunu fırsat bilen Rusya Osmanlıya saldırdı.

Pars AKADEMİ

13

Osmanlı - Rus Savaşı (1828 - 1829)

Sebepler

- > Osmanlı'nın yanın donanması için İngiltere, Fransa ve Rusya'dan tazminat istemesi ve bu isteğin reddedilmesi
- > Kesilen siyasi ilişkiler sonucunda Rusya'nın bu durumu fırsat bilip Osmanlıya savaş açması
- > Osmanlı'nın Yeniçeri Ocağını yeni kaldırmış olması (1826) yerine kurulan Asakir-i Mansure-i Muhammediye ordusunun henüz savaşa hazır olmaması

Osmanlı donanmasının yanmasını fırsat bilen Ruslar doğuda Erzurum'a batıda Edirne'ye kadar ilerlediler. Bu gelişme üzerine Osmanlı barış istemek zorunda kalmıştır. Ruslarla 1829'da Edirne Antlaşması yapıldı.

Edirne Antlaşması 14 Eylül 1829

- > Osmanlı, Yunanistan'ın bağımsızlığını kabul edecek

Mora elden çıktı

Yunanistan, bağımsızlığını elde eden ilk azınlıktır.

- > Sırbistan'a özerklik verildi.
- > Eflak ve Boğdan (Romanya) özerk olma koşulu ile Osmanlı'da kalacaktır.

Sırbistan ve Romanya, 1878 Berlin antlaşması ile bağımsızlığını elde edecektir.

- > Rus ticaret gemileri boğazlardan serbestçe geçebilecek

1774'den sonraki en ağır antlaşmadır.

- > Osmanlı Devleti, Rusya'ya 8,5 Milyon Düka altın savaş tazminatı ödeyecek

Bu antlaşma **Mısır Sorunu**'nun çıkmasında etkili olmuştur.

Osmanlı Devletinin bu durumundan yararlanan **Fransa 1830'da Cezayir'i işgal etti.**

Pars AKADEMİ

14

Yelpaze Sorunu 29 Nisan 1827

Cezayir Beylerbeyinin ülke deki nüfuzları azalınca yeniçeri ocağının önde gelenleri seçtikleri **Dayı'** larla ülkede söz sahibi oldular.

Cezayir Dayısı İzmirli Hasan Paşa Fransa'dan alacağı paranın ödenmesi üzerine bu sorunu Fransız elçisi ile tartışırken

elindeki yelpazeyi elçinin suratına vurmuştur. İki ülke arasında ilişkiler kesilmiştir. Fransa, Rum isyanını da fırsat bilip Cezayir'i topa tuttu. (1830)

Öfkeyle kalkan zararlar oturur yeğenim...

f Pars AKADEMI

15

Mısır Sorunu 1831 - 1840 Denize düşen yılana sarılır

- Mora'nın elden çıkması üzerine Kavalalı'nın Mora yerine Suriye ve Girit valiliklerini istemesi
- Kavalalı'nın güçlenmesini istemeyen II. Mahmut'un bu valilikleri vermemesi
- Kavalalı oğlu İbrahim Paşa'yı 1831'de Suriye'ye gönderdi. Osmanlı ordusunu yenen İbrahim Paşa Çukurova ve Konya'yı aşarak Kütahtya'ya kadar ilerledi.
- II. Mahmut, İngiltere ve Fransa'dan yardım istedi. Alamayınca Rusya'dan yardım istemek zorunda kaldı.
- Rusların 1833'te boğazları geçip Akdeniz'e inmesi İngiltere ve Fransa'yı harekete geçirdi İngiltere ve Fransa, Rusya'nın Akdeniz'e inmesini istemiyordu.

KPSS Rusya 1798 Fransa'nın Mısır işgali sonrası ikinci defa Boğazlardan geçmiştir.

Mısır sorununda Osmanlı İngiltere ve Fransa'dan yardım istemesine rağmen bu devletler durumu iç mesele olarak değerlendirip yanaşmadılar. Tâki Osmanlı'nın Rusya'dan yardım istemesine kadar.

Denize düşen yılana sarılır

Kütahya Antlaşması 14 Mayıs 1833

- Mehmet Ali Paşa'ya Mısır'a ek olarak Suriye (Şam) ve Girit Valilikleri verilecek
- İbrahim Paşa'ya da Cidde ve Adana Muhasıllıkları verilecekti.

Kütahya antlaşması için de iç sorun dış sorun oldu diyebiliriz.

Kütahya Antlaşması II. Mamut'u memnun etmedi. İngiliz ve Fransızlara güvenemediğinden Ruslarla **Hünkâr İskeleyi Antlaşması**nı yaptı.

Hünkâr İskeleyi Antlaşması 8 Temmuz 1833

- Osmanlı saldırıya uğrarsa bedelini Osmanlı karşılamak üzere Rusya askeri ve mühimmat yardımı yapacak
- Rusya bir saldırıya uğrarsa Osmanlı, Rusya'ya yardım etmeyecek sadece boğazları kapatacaktır.
- Antlaşma 8 yıl yürürlükte kalacaktır

f Pars AKADEMI

16

- Osmanlı'nın Boğazlar üzerinde egemenlik hakkını kullanarak imzaladığı son antlaşma
- Rusya, Karadeniz'de güvenliğini sağladı.
- 1833'ten sonra Osmanlı, Mısır ve Boğazlar sorunu ile karşı karşıya kaldı.
- Osmanlı bu sorunları çözüp devleti dağılmaktan kurtarmak; Rus baskısını önlemek için İngiltere'nin desteğine ihtiyaç duydu.
- Bunun için İngiltere ile ; **1838 Balta Limanı Ticari Sözleşmesi** 'ni imzaladı.

Balta Limanı Ticari Sözleşmesi 16 Ağustos 1838

Osmanlı ile İngiltere arasında imzalanmıştır. Osmanlı, Mısır ve Boğazlar nedeniyle İngiltere'nin desteğini sağlamak için İngiltere'ye uygulanan iç gümrük vergileri kaldırıldı.

- Osmanlı pazarına yabancı tüccarlar hâkim oldu.
- Yerli tüccarlar ticaret hayatından çekildi
- Osmanlı ekonomisi dışa bağımlı hale geldi.
- Lonca sistemi çöktü.
- Tekel idaresi ve iç gümrük yönetimi kaldırıldı.

Bu antlaşmaların hepsi **II. Mahmut** döneminde imzalandı. Özellikle Balta Limanı Ticari sözleşmesinde **Koca Mustafa Reşit Paşa** etkilidir.

Nizip Savaşı 24 Haziran 1839

Sebepler

- Fransa'nın Balta Limanı Ticari Sözleşmesi sonrası Kavalalı'yı kıskırtması
- Balta Limanı Ticari Sözleşmesinin Mısır'da uygulanacak olması
- Kavalalı'nın ödemesi gereken vergiyi ödememesi

II. Mahmut, Kavalalı'ya savaş açtı. Kavalalı'nın oğlu ile Nizip'te çetin mücadele yapıldı.

Kavalalı İbrahim Paşa komutasındaki Mısır ordusu **Hafız Osman Paşa** komutasındaki Osmanlı ordusunu imha etmiştir.

Osmanlı'nın parçalanmasını istemeyen; **Birleşik Krallık** ve **Avusturya** duruma müdahale etmiştir.

Prusya, Hafız Osman Paşa'nın yanına **Helmuth von Moltke** ve kurmaylarını yollamıştır.

Bu savaş, 19. yüzyıl'da Osmanlı Devleti'nin kendi valisine hükmedemeyecek kadar zayıfladığını göstermektedir.

17

Londra Antlaşması 15 Temmuz 1840

İngiltere, Rusya'nın Hünkâr iskelesi antlaşmasına dayanarak müdahalesinden çekindiği için Londra'da bir konferans toplanmasını sağlamışlardır.

Katılan Devletler:

Avusturya - Rusya - Prusya - İngiltere - Osmanlı

Katılmayan Devlet: **Fransa**

Akdeniz'de Kavalalı yanlısı politika takip ettiği için

Maddeler

- Mısır, hukuki olarak Osmanlıya, yönetimi babadan oğula geçmek şartıyla Mehmet Ali Paşa'ya bırakılacak
- Adana, Suriye ve Girit muhasıllıkları Osmanlıya bırakılacak

Mısır Fermanı (1841)

Londra Antlaşmasını kabul etmeyen Kavalalı'ya Avrupalı Devletler savaş açtı. Oğlu İbrahim Paşa'yı Beyrut'ta yendiler. Abdülmecit, Kavalalı'yı Mısır'dan çıkaramayacağını anlayınca Mısır Fermanı'nı yayınlamakla Mısır ve Sudan'ı Kavalalı ve oğullarına bıraktı.

Mısır, özerk yapıya kavuştu. Ancak bu durum merkezi otoriteye ters bir durumdur.

Mısır Fermanı, Londra Antlaşması ve Londra Sözleşmesi Abdülmecit döneminde gerçekleşti

Londra Boğazlar Sözleşmesi 13 Temmuz 1841

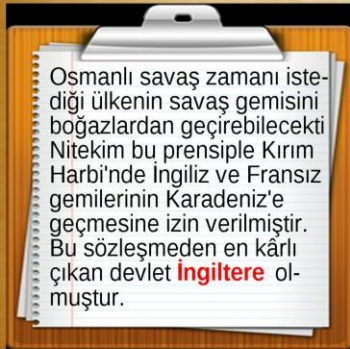
Katılan Devletler:

Avusturya - Rusya - Prusya - İngiltere
Fransa - Osmanlı

Hünkâr iskelesi antlaşmasının süresi dolunca Avrupa'lı devletler duruma müdahale ederek Boğazların statüsünü yeniden belirlediler.

Maddeler

- Osmanlı barış zamanında devletlerin savaş gemilerine boğazları kapatabilecek
- Boğaz egemenliği Osmanlı'da kalacak
- Ticari gemilerin geçişine izin verilecek

Osmanlı savaş zamanı istediği ülkenin savaş gemisini boğazlardan geçirebilecekti. Nitekim bu prensiple Kırım Harbi'nde İngiliz ve Fransız gemilerinin Karadeniz'e geçmesine izin verilmiştir. Bu sözleşmeden en kârlı çıkan devlet **İngiltere** olmuştur.

Macar Mültecileri Sorunu 1848

- Sanayi İnkılabı sonrası Katolik Avusturya, Ortodoks Macar halkını sanayisinde çalıştırıyor ve sosyal güvence vermiyordu.
- Bununla yetinmeyen Avusturya kısa bir süre sonra Macaristan'ı işgal etti ve Rusya ile birlikte hareket etti.
- Macarlar daha fazla tutunamadı ve Rus baskısı altında olan Lehilerle birlikte Osmanlıya sığındı.
- Avusturya, Osmanlı'dan mültecileri geri istedi. Osmanlı isteği reddetti.
- Osmanlı'nın konu ile ilgili hazırladığı rapor İngiltere ve Fransa gibi ülkelere Osmanlı lehine gösteriler yapıldı.
- İngiltere ve Fransa kamuoyu baskısıyla Osmanlıya yardım etti. Avusturya ve Rusya geri adım attı. Mülteciler geri döndü. Müslüman olanlar Türkiye'ye yerleşti.

Macar mültecileri sorunu Kırım Harbi'nde **İngiltere, Fransa ve Piyomente - Sardinya**'nın Rusya'ya karşı Osmanlıya destek vermesine zemin hazırladı.

18

Kırım Harbi

4 Ekim 1853 - 30 Mart 1856

Sebepler

- Rusya'nın Osmanlı üzerindeki emelleri

Rus Çarı **I. Nikola** 9 Ocak 1853'te bir konser çıkışında sohbet etmekte olduğu İngiltere'nin Rusya elçisi **Hamilton Seymour**'a Osmanlı için **ilk defa Hasta adam** tabirini kullanmıştır. Daha önce bu tabiri 1846'da **Avusturya** ve **Habsburg** için kullandı.

- Kutsal yerler sorunu

Osmanlı Kudüs'te Katolik Hıristiyanlar için Fransa'ya ayrıcalıklar tanımıştı. Ancak ihtilal sonrası üstünlük Ortodokslara geçti. Zaten Rusya 1774 Küçük Kaynarca ile ortodoksların koruyuculuğunu üstlenmişti.

- **Prens Mençikof** kutsal yerler sorununu bahane ederek isteklerini **ültime** şeklinde sundu. Osmanlı bu bu istekleri reddetti **Rusya, Osmanlı'ya savaş açtı.**
- **Eflak** ve **Boğdan** Rusya tarafından işgal edildi.
- Balkan topraklarında Rus ilerleyişinden rahatsız olan **Avusturya** Osmanlı devletinin yanında savaşa girdi.
- **İngiltere** ve **Fransa** donanmaları Boğazdan geçerek İstanbul'a demirledi.

Sinop Baskını

30 Kasım 1853

Rusya 1841 Londra Boğazlar sözleşmesini ihlal edildiğini bahane ederek **Sinop**'ta bulunan 10 parçalık Osmanlı filosunu baskın yaparak yaktı.

- **İngiltere, Fransa, Piyomente - Sardinya ve Avusturya** Osmanlı'nın yanında yer aldı.

➤ İngiliz ve Fransız kuvvetleri Kırım'ın önemli bir kalesi olan **Sivastopol**'u ele geçirdi.

➤ **Çar I. Nikola** kuşatma sırasında **öldü.**

➤ Yerine geçen **II. Alexandır** barış istemek zorunda kaldı.

➤ Savaş sonunda Paris'te toplanan konferans sonucunda antlaşma imzalandı.

Pars

AKADEMİ

19

Paris Barış Konferansı

30 Mart 1856

- Konferansa katılan devletler:

Osmanlı - Rusya - İngiltere - Fransa Avusturya - Piyomente (Sardinya)

- Konferans **Abdülmeccit** döneminde imzalandı.

- **Ali Paşa** Konferansta Osmanlı'yı temsil eden **Baş Müzarekecidir. (Sadrazam)**

- **Keçecizade Fuat Paşa** Kırım Harbi'nde **Hariciye Nâzırlığı yaptı.**

- Selimiye Kışlasında yaralıları tedavi eden İngiliz hemşire **Floransa Nightingale (Lambalı Kadın)**

- Osmanlı ilk kez Kırım Harbi'nde **dış borç** aldı. (**İngiltere - 200.000 Sterlin**)

- Osmanlı konferansta **Islahat Fermanı' (18 Şubat 1856)** nı ilan ettiğini duyurdu.

Maddeler (Tamamı 31 Maddedir.)

- Osmanlı Devleti bir Avrupa Devleti sayılacak; toprak bütünlüğü Avrupalı Devletlerin garantisi altında kalacaktır.

1839 Tanzimat Fermanı ve **1856 Islahat Fermanı** ilanı ile Osmanlı Avrupalı devlet sayılmış **toprak bütünlüğü korunmuş nevarki kendi topraklarını koruyamaz hale gelmiştir.**

- Karadeniz tarafsız bir deniz olacak ve bütün dünyanın ticaret gemileri bundan yararlanabilecek, Ruslar ve Osmanlılar Karadeniz'de donanma bulunduramayacak, tersane kuramayacaktır.

Ruslar, boğazlar yolunun kapanması sonucu yönünü Ortaasya'ya çevirdi. **Karadeniz'de donanma bulunduramamız zaferle ayrıldığımız savaşta yenik duruma düşmemize neden oldu.**

- **1841 Londra Boğazlar Sözleşmesi** esas alınarak Boğazların kapalılığı ilkesi devam ettirilecektir.

- **Tuna** 'da ulaşım serbestisi kurulacak. Süreklilik için katılan devletlerle **Tuna Komisyonu** kurulacak

- **Eflak** ve **Boğdan** 'a Muhtariyet verilecek.

- Osmanlı'nın tebliğ ettiği **Islahat Fermanı** 'nı devletler kabul edecek. Uygulanmasında hiçbir devlet müdahale etmeyecek

- **Ali Paşa kapitülasyonların kaldırılmasını teklif etmiş.** sonuç alınamamıştır.

20

Tershane Konferansı (23 Aralık 1876)

Alınan kararların kâğıt üzerinde kaldığı konferanstır.

Katılan Devletler

**İngiltere - Fransa - Rusya
Prusya - Osmanlı**

1876 Nisanında **Panağürişte** Bulgar isyanları başladı. Orta Dağ'da Rus baskısından kaçan Çerkez ve Abazalar büyük baskıya maruz kaldı. Ruslar gibi slav olan Bulgarların bölgedeki isyanlarını Osmanlı bastırdı. Bastırma yöntemleri Avrupa'da eleştiri konusu oldu.

İngiltere eski başbakanı **William Ewart Gladstone**

Bilim insanı **Charles Darwin**

Yazar **Oscar Wilde**

Yazar **Victor Hugo**

İtalyan siyasetçi **Giuseppe Garibaldi**

Osmanlı aleyhine tek taraflı yazılar yazarak, Bulgarlar lehine kamuoyu oluşturdular

21

Bunun üzerine İngiltere'nin öncülüğüyle İstanbul'da bir konferans toplanmasına karar verildi.

Balkanlardaki topraklarını elinden alacak kararların çıkacağını anlayan Osmanlı yetkilileri tahta yeni çıkmış olan II. Abdülhamit'i konferansın toplandığı gün I. Meşrutiyet'i ilan etmeye ikna ettiler

Kararlar

- Sırbistan ve Karadağ için bağımsızlık kararı alındı.
- Bulgaristan ve Bosna-Hersek'e özerklik verilmesi kararlaştırıldı.

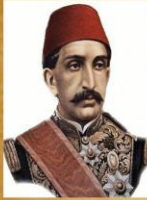
Osmanlı kararları kabul etmeyince, Rusya Osmanlı'ya savaş açtı.

Konferansta tartışılan konular **Berlin Antlaşması** ile kesinliğe kavuştu.

Katılan ülkelerin temsilcileri

Osmanlı - Rus Savaşı (93 Harbi / Rumi 1293) 1877 - 1878

II. Abdülhamit

Rus Çarı
II. Alexander

- **Gazi Osman Paşa** Plevne muharebelerindeki üstün savunma yapmıştır.
- **Ahmet Muhtar Paşa** Kafkas Cephesi'nde mücadele etmiştir.
- **Nene Hatun**, Aziziye Savunması'nda katılarak 93 Harbinde Erzurum'da halk direnişinin simgesi haline geldi.
- **Berlin Sefiri Sadullah Bey** Dahiliye Nâzırı **Saffet Bey** Ayastefanos Antlaşması'nda Osmanlı'yı temsil etmiştir.
- **Nafia Nazırı Karatodori Paşa**, -Bayındırlık Bakanı- Müşir **Mehmet Ali Paşa** Berlin Büyükelçisi **Sadullah Bey** Berlin Antlaşması'nda Osmanlı'yı temsil etmiştir.
- **Sıdka-i Millet (Ermeniler)** Rus kıskırtmaları ile ilk kez isyan etti.

Sürekli Rus saldırıları sonucunda yardım alamayan Türk kuvvetleri eridi. Ruslar, Plevne'yi ve Şapka'yı geçtiler. Edirne yolu açılmış oldu. Doğuda ise Kars, Ardahan ve Erzurum'u işgal ettiler. Rus ordusunun Yeşilköy'e kadar gelmesi üzerine Osmanlı Devleti barış yapmak zorunda kaldı.

İvanovo Çiftlik Çarpışması (2 Ekim 1877)

22

Pars

AKADEMİ

Osmanlı - Rus Savaşı (93 Harbi / Rumi 1293) 1877 - 1878

Ayastefanos Antlaşması 3 Mart 1878

- > **Büyük Bulgaristan Krallığı** kurulacak, Doğu Rumeli ve Makedonya Bulgaristan'a bağlanacak
- > **Bosna Hersek**'e özerklik verilecek
- > **Kars, Ardahan, Batum, Doğu Beyazıt** Ruslara bırakılacak
- > Osmanlı, **30 Milyon ruble savaş tazminatı** ödeyecek
- > **Teselya Yunanistan'** a bırakılacak
- > **Sırbistan - Karadağ - Romanya** bağımsız olacak
- > **Girit** ve **Ermeniler** 'in bulunduğu yerde ıslahat yapılacak

Ermeni Meselesi uluslararası boyut kazandı.

Berlin Antlaşması'

Berlin Antlaşması 13 Temmuz 1878

- > Ayestefanos Antlaşmasıyla kurulan **Bulgar Krallığı üçe ayrıldı**
Makedonya: Osmanlı'da kalacak bu bölgelerde ıslahat yapılacak
Doğu Rumeli: Osmanlı'da kalacak Ancak Hıristiyan vali yönetecek
Asıl Bulgaristan: Özerk Prenslük olacak, Osmanlıya vergi verecek
- > **Bosna Hersek**, Osmanlı toprağı sayılacak **yönetimi Avusturya'ya** bırakılacak.
- > **Kars, Ardahan, Batum** Ruslara **Doğu Beyazıt** Osmanlı'ya bırakıldı.
- > Osmanlı, **60 Milyon ruble savaş tazminatı** ödeyecek
- > **Teselya Yunanistan'** a bırakılacak
- > **Sırbistan - Karadağ - Romanya** bağımsız olacak
- > **Girit** ve **Ermeniler** 'in bulunduğu yerde ıslahat yapılacak

Pars AKADEMİ

23

Berlin Antlaşması sonrasında;

- 1878 Halepa Fermanı
- 1878 Kıbrıs'ın İngilizlere üs olarak verilmesi
- 1881 Duyun-u Umumiye'nin kurulması
- 1881 Tunus'un Fransızlar tarafından işgali
- 1882 Mısır'ın İngilizler tarafından işgali
- 1885 Doğu Rumeli'nin Bulgar Prenslüğü ile birleşmesi
- 1897 Girit Sorunu / Dömeke Meydan Savaşı
- 1897 Girit'e özerklik verilmesi
- 1902 Suudi Arabistan'ın Kurulması
- 1905 Yemen İsyanı
- 1908 Bosna - Hersek'in, Avusturya'ya bağlanması
- 1908 II. Meşrutiyet'in ilanı
- 1909 31 Mart Olayı

Pars AKADEMİ

24